

TABLO 3.1. ULUSAL ÇEP-2020 DAVRANIŞSAL, SOSYAL VE BEŞERİ (DSB) BİLİMLER DURUMLAR LİSTESİ

UÇEP DSB* Madde	ANA DURUM	ALT DURUMLAR
1. Ayrımcılık, yanlışlık, damgalama		
DSB1(a)		a. Göçmenler
DSB1(b)		b. İncinebilir gruplar (yaşlı, engelli, hükümlü ve tutuklu vb.)
DSB1(c)		c. Toplumsal cinsiyet
DSB1(d)		d. Hastalığı nedeniyle damgalanan bireyler
2. Bağımlılık		
DSB2(a)		a. Alkol
DSB2(b)		b. Tütün
DSB2(c)		c. Madde
DSB2(d)		d. Davranışsal bağımlılık (kumar, alışveriş, teknolojik, internet bağımlılığı)
DSB2(e)		e. Bağımlılığa bağlı ailesel ve toplumsal yük
3. Bilimsel araştırma yöntemleri ve etiği		
DSB3(a)		a. Bilimsel paradigma ve paradigma dönüşümü
DSB3(b)		b. Kanıtı dayalı tıp uygulamaları
DSB3(c)		c. Araştırmacıların toplumsal hesap verebilirliği
DSB3(d)		d. Nicel ve nitel araştırma yöntemleri
DSB3(e)		e. Araştırma etiği, ihlalleri ve yasal boyutu
4. Çalışma ve sağlık etkileşimi		
DSB4(a)		a. Meslek hastalıkları
DSB4(b)		b. İş ile ilgili hastalıklar
DSB4(c)		c. Hastalığın işe etkisi ve hastalık sonrası işe dönüş (rehabilitasyon)
DSB4(d)		d. İş stresi ve psikososyal riskler, mobbing, tükenmişlik sendromu
DSB4(e)		e. Duyarlı gruplar (çocuk/göçmen/yaşlı/genç işçiler)
DSB4(f)		f. İş kazaları
DSB4(g)		g. İş güvenliği
5. Çevre ve sağlık etkileşimi		
DSB5(a)		a. Sağlıklı beslenme ve gıda politikaları
DSB5(b)		b. Mekan ve sağlık
DSB5(c)		c. Kentleşme
DSB5(d)		d. Çevresel hastalıklar
DSB5(e)		e. Zararlı çevresel etkenlere maruz kalım (hava kirliliği, su kirliliği, kimyasallar, biyosidal ürünler, endokrin bozucu, atıklar vb.)
DSB5(f)		f. Ekolojik tahribat ve sağlık etkileri
DSB5(g)		g. Nükleer kazalarla ilgili ortaya çıkan sağlık problemleri
DSB5(h)		h. Çevre ve ekoloji etiği
DSB5(i)		i. Nüfus değişiklikleri ve politikaları
DSB5(j)		j. Sosyal çevre ve sosyal iyilik hali
DSB5(k)		k. Toplumda bulaşıcı hastalıklar ile mücadele
6. Çocuk ihmali ve istismarı		
DSB6(a)		a. İhmal (duygusal, fiziksel, tıbbi, eğitimsel vb.)
DSB6(b)		b. İstismar (fiziksel, duygusal, cinsel)
DSB6(c)		c. Çocuk işçiliği
DSB6(d)		d. Sokakta yaşayan çocuk
DSB6(e)		e. Ergen gebelikler
DSB6(f)		f. Çocuk yaşta evlilik
7. Göç		
DSB7(a)		a. Savaş/terör ve göç, mültecilik
DSB7(b)		b. İç göç
DSB7(c)		c. Ekonomik nedenlerle göç
DSB7(d)		d. İklim göçü
DSB7(e)		e. Sağlık çalışanlarının göçü
8. Hekim hasta etkileşiminde güçlükler		
DSB8(a)		a. Koruyucu ve tedavi edici uygulamalara uyumsuzluk/ red (örn. aşı kararsızlığı)
DSB8(b)		b. Aşırı talepkar hasta
DSB8(c)		c. Manipülatif hasta
DSB8(d)		d. Dirençli hasta
DSB8(e)		e. Temaruz (çıkar elde etmek için hasta rolü yaparak sağlık hizmeti kullanımı)
DSB8(f)		f. Yastaki hasta
DSB8(g)		g. Somatizasyon/psiko-sosyal etkenlerle tetiklenen bedensel belirtiler
DSB8(h)		h. Sık başvuran hasta

DSB8(i)		i. Kültürlerarası iletişime ilişkin zorluklar
9. Hekimin iyilik hali		
DSB9(a)		a. Yıldırma
DSB9(b)		b. Aşırı iş yükü ve tükenmişlik
DSB9(c)		c. Mesleğe yabancılaşma
DSB9(d)		d. Aidiyet duygusu
DSB9(e)		e. Dayanıklılık
DSB9(f)		f. Fiziksel ve ruhsal sağlık
DSB9(g)		g. İş doyumu
DSB9(h)		h. Ekonomik iyilik hali
DSB9(i)		i. Yönetmel süreçler, iş sağlığı ve güvenliği
DSB9(j)		j. Özlük haklarının kaybı
10. Hukuki ve etik durumlar		
DSB10(a)		a. Mesleki görev ve yükümlülükler
DSB10(b)		b. Tıbbi uygulamalarda hukuki ve etik ayrımlar ve ikilemler
DSB10(c)		c. Tıp ve sağlıkla ilgili ulusal ve uluslararası belgeler, yasal mevzuat ve etik kodlar
DSB10(d)		d. Hekim hasta ilişkisinin hukuki niteliği ve etik boyutu
DSB10(e)		e. Aydınlatılmış onam ve özellikli durumlar
DSB10(f)		f. Sağlık hizmet sunum sürecinin koordinasyonu (koruyucu, tedavi ve rehabilite edici hizmetlerde işbirliği ve ekip hizmeti gerektiren durumlar) ve etik
DSB10(g)		g. Tıbbi kayıt, reçete ve rapor yazımında etik durumlar
DSB10(h)		h. Yaşamın başlangıcı ve sonu ile ilgili etik durumlar
DSB10(i)		i. Zorla tedavide yasal ve etik durumlar
11. İnsan hakları ve sağlık		
DSB11(a)		a. Sağlık hakkı ihlalleri
DSB11(b)		b. Hasta hakları ve sorumlulukları
DSB11(c)		c. Hekim hakları ve sorumlulukları
DSB11(d)		d. Toplumsal yaşamda hak ihlallerinin yarattığı psiko- sosyal yük
12. İşsizlik ve yoksulluk		
DSB12(a)		a. Toplumsal/küresel eşitsizlik ve sağlık göstergeleri
DSB12(b)		b. Çocuk işçiliği
DSB12(c)		c. Bireyin psiko-sosyal iyilik hali
DSB12(d)		d. Toplum ve aile sağlığı
13. Kazalar		
DSB13(a)		a. Ev kazaları
DSB13(b)		b. Trafik kazaları
DSB13(c)		c. İş kazaları
DSB13(d)		d. Nükleer ve endüstriyel kazalar
14. Kronik/ Bulaşıcı olmayan hastalıklar		
DSB14(a)		a. Risk faktörlerinin izlenmesi ve önlenmesi
DSB14(b)		b. Yönetimi
DSB14(c)		c. Multimorbidite
DSB14(d)		d. Bakım alanın ve verenin yükü
DSB14(e)		e. Kronik hastalıklarla ilgili göstergeler ve toplumdaki dağılımlarından kaynaklanan eşitsizlikler
DSB14(f)		f. Kronik ağrı, demans, uyku sorunları ve depresyon gibi semptom ve durumların psiko-sosyal yönleri
15. Küresel iklim krizi		
DSB15(a)		a. Salgın hastalıklar
DSB15(b)		b. İklim göçü ve göçmenler
DSB15(c)		c. Su ve gıda güvencesi
DSB15(d)		d. Afetler ve aşırı hava olayları (sel, aşırı yağışlar, sıcak hava dalgaları, kuraklık vb.)
DSB15(e)		e. İncinebilir gruplar
DSB15(f)		f. İklim ve enerji politikaları
16. Küreselleşme ve sağlık		
DSB16(a)		a. Biyopolitika ve küreselleşme
DSB16(b)		b. Tüketim toplumu ve sağlık
DSB16(c)		c. Ekonominin küreselleşmesi ve sağlık
DSB16(d)		d. Sağlık çalışanlarının göçü ve emeğin serbest dolaşımı
17. Olağandışı durumlar/afetler		
DSB17(a)		a. İnsan eliyle oluşan afetler
DSB17(b)		b. Doğal afetler
DSB17(c)		c. Olağandışı durumlar (sivil eylemler, terörizm, çatışma, savaşlar, kitlesel yaralanmalar vb.)

DSB17(d)		d. Organizasyonel ve etik sorunlar
18. Ölüm, ölmekte olan birey ve yas		
DSB18(a)		a. Yas, uzamış yas
DSB18(b)		b. Yaşamın sonuyla ilgili etik/yasal durumlar
DSB18(c)		c. Kötü haber verme
19. Öncelikli/ dezavantajlı gruplar		
DSB19(a)		a. Özel gereksinimi olan çocuklar (kronik sağlık sorunları, nöro-gelişimsel bozukluklar)/engelliler
DSB19(b)		b. Çocuklar (refakatsiz, koruma altındaki ve sokakta yaşayan çocuklar)
DSB19(c)		c. Yaşlılar
DSB19(d)		d. Göçmenler/mülteciler, sığınmacılar
DSB19(e)		e. Gebeler
DSB19(f)		f. Tutuklu ve hükümlüler
20. Psikolojik ve sosyal iyilik hali		
DSB20(a)		a. Hayatın farklı evrelerinde sağlık
DSB20(b)		b. Aile sağlığı, aile desteği
DSB20(c)		c. Sosyal/beşeri sermaye, sosyal destek
DSB20(d)		d. Kültür ve sağlık inanışları/davranışları
DSB20(e)		e. Sosyal adalet ve refah
DSB20(f)		f. Sosyal yalıtılmışlık
DSB20(g)		g. Aidiyet, amaç ve anlam dünyası
DSB20(h)		h. Esneklik/dayanıklılık, belirsizlikleri/ikilemleri kucaklama
DSB20(i)		i. Güç ve denetim; kendisiyle ilgili süreçlere dahil olma/etki etme
DSB20(j)		j. Stres ve stresle başetme
21. Sağlık çalışanına yönelik şiddet		
DSB21(a)		a. Sağlık profesyonellerine yönelik şiddet
DSB21(b)		b. Sağlık hizmet sunumunun aksatılması/engellenmesi
DSB21(c)		c. Stajyer öğrencilere ve intörlere yönelik şiddet
22. Sağlık hizmet sunum süreçlerinde		
DSB22(a)		a. Güç ilişkisi, kontrol, gücün paylaşımı
DSB22(b)		b. Ekip içi ve ekipler arası çatışma
DSB22(c)		c. Disiplinler ve meslekler arası çatışma
DSB22(d)		d. Kurumlar/birimler arası çatışma
23. Sağlık uygulamalarının öz eleştirisi gerektiren yönleri		
DSB23(a)		a. Tıbbın sosyal kontrol aracına dönüştürülmesi, toplumsal mühendislik
DSB23(b)		b. Defansif tıp
DSB23(c)		c. Gündelik yaşamın tıbbileştirilmesi (medikalizasyon)
DSB23(d)		d. Sağlık ve sosyal yapılar, söylem toplulukları, bilgi- iktidar ilişkisi
DSB23(e)		e. Beden-zihin ikilemi ve indirgemeci yaklaşımlar
DSB23(f)		f. Sağlıklı yaşam alışkanlıklarının ticarileştirilmesi
DSB23(g)		g. Aşırı tıbbi uygulamalar
DSB23(h)		h. Geleneksel ve tamamlayıcı tıpta hatalı uygulamalar
24. Sağlık yönetimi		
DSB24(a)		a. Sağlık sistemleri
DSB24(b)		b. Sağlık politikaları
DSB24(c)		c. Sağlık ekonomisi
DSB24(d)		d. Sağlık örgütlerinin yönetimi
DSB24(e)		e. Küreselleşme ve sağlık politikaları/yönetimi
DSB24(f)		f. Sağlık göstergeleri, sürveyans, sağlıkta nitelik/kalite, sağlık hizmetlerinde/egitimde sürekli gelişim
DSB24(g)		g. Hekim ödeme yöntemleri ve performansa dayalı sistem
DSB24(h)		h. Kapı tutuculuk ve basamaklı sağlık hizmetlerinin entegrasyonu
DSB24(i)		i. Toplum yönelimlilik, toplumsal hesap verebilirlik
DSB24(j)		j. Özelleştirme ve ilgili politikaların sağlığa etkisi
DSB24(k)		k. Çok paydaşlı sağlık yaklaşımı (tek sağlık, uluslararası)
25. Sağlıkliklik durumları		
DSB25(a)		a. Beslenme
DSB25(b)		b. Fiziksel, zihinsel aktivite ve egzersiz
DSB25(c)		c. Sedanter yaşam
DSB25(d)		d. Sosyal yaşama katılım
DSB25(e)		e. Sağlığı geliştiren kamu politikaları
DSB25(f)		f. Sağlık göstergelerinin belirlenmesi ve kullanımı
DSB25(g)		g. Okul sağlığı

DSB25(h)		h. Anne ve çocuk sağlığı
DSB25(i)		i. Sağlık okur-yazarlığı
DSB25(j)		j. Sağlığın geliştirilmesi
DSB25(k)		k. Ağız-dış sağlığı
DSB25(l)		l. Bağışıklama
DSB25(m)		m. Seyahat sağlığı
DSB25(n)		n. Sağlıklı yaşamın ticarileştirilmesi
DSB25(o)		o. Toplumun sağlık sorunlarını ve sağlık hizmeti gereksinimi belirleme
DSB25(p)		p. Sağlık taramaları
26. Sağlıkta eşitsizlik		
DSB26(a)		a. Sağlık hizmetine erişimde eşitsizlik
DSB26(b)		b. Sağlık/Sağlıksızlık durumlarının toplumdaki dağılımlarından kaynaklanan eşitsizlik
27. Stres		
DSB27(a)		a. Gündelik yaşam yüklenmeleri
DSB27(b)		b. Majör yaşam olayları
DSB27(c)		c. İş ortamlarında stress
DSB27(d)		d. Stres yönetimi
DSB27(e)		e. Strese bağlı bedensel ve zihinsel yakınmalar
28. Şiddet		
DSB28(a)		a. Kadına yönelik şiddet
DSB28(b)		b. Çocuğa yönelik şiddet
DSB28(c)		c. Yaşlıya yönelik şiddet
DSB28(d)		d. Siber şiddet
DSB28(e)		e. İncinebilir gruplarda şiddet
DSB28(f)		f. Akran zorbalığı
29. Teknoloji ve sağlık etkileşimi		
DSB29(a)		a. Yapay zeka
DSB29(b)		b. Dijitalleşme, kişisel sağlık verileri ve büyük verinin yönetimi
DSB29(c)		c. Giyilebilir teknolojiler
DSB29(d)		d. Güncel tanı-tedavi araçları
DSB29(e)		e. Teknolojik iletişim araçları ve kanalları
DSB29(f)		f. Teknoloji bağımlılığı, teknolojinin yanlış ve kötüye kullanımı
DSB29(g)		g. Medya ve aşırı/gürültülü bilginin yönetimi
DSB29(h)		h. Online sağlık uygulamaları
DSB29(i)		i. İleri teknoloji kullanımı ve etik sorunlar
30. Tıbbi hatalar ve profesyonellik dışı davranışlar		
DSB30(a)		a. Malpraktis
DSB30(b)		b. Hasta ve hasta yakınlarına profesyonellik/etik dışı davranışlar
DSB30(c)		c. Sağlık ve eğitim süreçlerinde gücün kötüye kullanımı
DSB30(d)		d. Çıkar çatışmaları, kendi çıkarına kullanma
DSB30(e)		e. İletişim sorunları
31. Tıpta profesyonellik		
DSB31(a)		a. Toplumsal hesap verebilirlik
DSB31(b)		b. Dürüstlük, gizliliğe saygı, gerçeği söyleme, mahremiyete saygı
DSB31(c)		c. Mesleki değerler, mesleki kimlik gelişimi ve tarihsel perspektif, mesleki ve bireysel gelişime sürekli açık olma
DSB31(d)		d. Mesleki hakimiyet/örgütlülük/özerklik
DSB31(e)		e. Sağlığı ve mesleği savunma
32. Toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılık		
DSB32(a)		a. Eğitime erişim ve eğitsel süreçlerde (tıp eğitimi dahil)
DSB32(b)		b. Organizasyonel ve yönetsel süreçler ile çalışma hayatında
DSB32(c)		c. Sağlık hizmetlerinde (talep, sunum, erişim vb)
DSB32(d)		d. Sosyalleşme ve toplumsal yaşama katılım süreçlerinde
33. Toplumsal ve kültürel çeşitlilik		
DSB33(a)		a. Sağlık algısı, davranışları ve uygulamalarında kültürel çeşitlilik
DSB33(b)		b. Kültürlerarası etkileşim ve sorunlar (iletişim, etik vb.)
34. Üreme sağlığı/Cinsel sağlık		
DSB34(a)		a. Sağlıklı cinsel yaşam ve danışmanlık
DSB34(b)		b. İstenmeyen gebelik/gebelikten korunma
DSB34(c)		c. Ergen gebeliği
DSB34(d)		d. Üreme sağlığı ve etik
DSB34(e)		e. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve korunma yolları
DSB34(f)		f. Rıza
DSB34(g)		g. Cinsel saldırı
35. Yaşlılık		

DSB35(a)		a. Bakım alanın ve verenin yükü
DSB35(b)		b. Yaşlı ihmali ve istismarı
DSB35(c)		c. Multi-morbidite ve polifarmasi
DSB35(d)		d. Yaşlı sağlığının geliştirilmesi
DSB35(e)		e. İşlevselliğin sürdürülmesi
DSB35(f)		f. Kırılganlık
DSB35(g)		g. Yalnızlık ve sosyal destek gereksinimi
DSB35(h)		h. Otonomi